

BEROEPS- BELANGEN

DE TECHNIKERSKWESTIE IN DE EERSTE KAMER

Uittreksel uit de Handelingen der Vergaderingen
op 11 en 12 Maart 1931.

Begrooting — Dep. van Arbeid, Handel en Nijverheid.

De heer Hendrix: Mijnheer de Voorzitter! Een enkel woord slechts, niet anders dan tot het uitspreken van een wensch, welken de Minister, naar ik hoop, in overweging zal nemen.

In het Voorloopig Verslag dezer Kamer is de aandacht van den heer Minister gevraagd voor de tandtechnici, welke in het afgelopen jaar niet zoo gelukkig zijn geweest een diploma voor tandheelkunde te kunnen verwerven. Er wordt daaraan toegevoegd, dat admmissie tot een herexamen of verlenging van den termijn, gedurende welken nog praktijk mag worden uitgeoefend, de aangewezen oplossing ware geweest.

In de Memorie van Antwoord zegt de Minister, dat deze menschen met veel tegemoetkoming zijn behandeld, zoodat er voor Zijn Excellentie geen reden was om de mogelijkheid van een herexamen te openen, waartoe de wet bovendien geen vrijheid bood.

Toch, Mijnheer de Voorzitter, en ik sluit mij daarbij geheel aan bij hetgeen in de andere Kamer daarover is gezegd, zou ik wel een enkele poging willen aanwenden, om — ware het mogelijk — den Minister te verzoeken deze aangelegenheid nog eens in welwillende overweging te nemen. Het geval voor deze menschen ligt toch wel zeer buitengewoon hard. Het geldt in hoofdzaak personen, die reeds vóór 1913 gevestigd waren en die, in overeenstemming met de toenmaals bestaande wettelijke regelingen, de uitoefening der tandheelkundige praktijk hebben toegepast. Eerst veel later is de Overheid gaan inzien, dat dit ongecontroleerd toepassen der tandheelkundige praktijk, met het oog op de belangen van de volksgezondheid, gevaaren zou kunnen opleveren. Het gevolg daarvan is geweest de wet van 1925. Bij die wet werd toen van de tandtechnici geëischt overlegging van het bewijs van zelfstandig gevestigd zijn en van het bewijs van bekwaamheid.

Mijnheer de Voorzitter! Ben ik goed ingelicht, dan is daarop aan de inspecteurs van de volksgezondheid opgedragen een onderzoek naar

die beide in de wet van 1925 bedoelde eischen in te stellen, en, indien de resultaten van dat onderzoek bevredigend luiden, aan de betrokken personen een „visum” uit te reiken als bewijs, dat zij in vervolge tot het uitoefenen der tandheelkunde bevoegd zouden zijn.

Eenige jaren later, Mijnheer de Voorzitter, werd dit „visum” wederom geen voldoende waarborg in het belang der volksgezondheid geacht en werd bij de wet van 1929 alsnog aan hen, die reeds waren in het bezit van het „visum” van 1925, de verplichting opgelegd, nu weder door het afleggen van een examen van hun bekwaamheid te doen blijken.

Aan dit examen, dat in het afgelopen jaar werd afgenomen, hebben daarop ongeveer een honderdtal personen deelgenomen. Echter heeft slechts het kleinste deel daarvan het voorrecht mogen hebben het tweede „visum” te verwerven.

Dit klein aantal geslaagden, Mijnheer de Voorzitter, behoeft niemand te verwonderen, wanneer men let op de omstandigheden, waaronder die examens moesten worden afgenomen, omstandigheden, die niet alleen voor het zenuwleven der geëxamineerden — meest gehuwden en vaders van gezinnen — zeer ongunstig waren, maar bovenal, wanneer men let op den leeftijd dergenen, die examens moesten afleggen, welke leeftijd voor de meesten varieerden van 45 tot 60 jaar, voor een enkele zelfs boven de 60 jaar, funest waren.

Dat er onder die omstandigheden menschen, die in de praktijk toch wel als voldoende ervaren bekend stonden, voor dit examen gezakt zijn, is te begrijpen.

Mijnheer de Voorzitter! Nu heeft een aantal van hen, die niet geslaagd zijn, aan den Minister verzocht een cursus in te stellen, waardoor de ontbrekende bekwaamheid kan worden aangevuld.

Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of inwilliging van den wensch der adressanten mogelijk is, maar ik zou toch zeer gaarne aan den Minister in vriendelijke overweging geven, die mogelijkheid van inwilliging nog eens nader onder het oog te zien. Het kan toch niet ontkend worden, dat deze menschen, doordat hun broodwinning met 1 December 1930 is stopgezet, op zeer ernstige wijze zijn gedupeerd.

Ik herhaal, indien mijn inlichtingen juist zijn, hebben in 1925 de inspecteurs der volksgezondheid aan een aantal dezer menschen het „visum” gegeven. Zij konden dus toen gerustelijk in de meening verkeeren het bewijs van bevoegdheid te hebben ontvangen, dat zij voor de uitoefening hunner praktijk behoeften. In die meening nu zijn zij bitter teleurgesteld. Mocht dit inderdaad zóó zijn, dan mag daarin toch zeker wel eenige reden gelegen zijn, deze menschen eenigszins welwillend te behandelen en hun verzoek althans in gunstige overweging te nemen.

Ik mag mij dan ook wel veroorloven, Mijnheer de Voorzitter, zoodanige welwillende overweging bij den geachten bewindsman met eenige warmte aan te bevelen.

De heer Moltmaker: Mijnheer de Voorzitter! Evenals de heer

Hendrix, die mij voorafging, wensch ik een enkel woord te spreken over de quaestie van de tandtechnici. Ik geloof, dat er in de laatste jaren in onze wetgeving geen zaak is geweest, die meer opspraak heeft gebracht en waarbij meer met de belangen van een groep is gesold, met alle tragische gevolgen, die ik in den loop van hetgeen ik in het midden heb te brengen nader zal aantoonen. In het Voorloopig Verslag van deze Kamer, wat de Kamer bekend moet zijn, is voor deze groep een wet aangenomen, waarbij de afgewezenen opnieuw tot een examen kunnen worden toegelaten. Naar aanleiding van het resultaat van dat examen is de vraag gesteld de afgewezenen opnieuw voor een examen in aanmerking te doen komen. Daarbij is er op gewezen, dat er voor die betrokkenen wel argumenten waren aan te voeren, zooals de heer Hendrix dat reeds gedaan heeft, wat betreft leeftijd en daarmede gepaard gaande nervositeit, die bij het examen naar voren is gekomen.

De Regeering heeft geantwoord, dat ten overstaan van die groep tot het uiterste is gegaan en dat de examinandi met de meest mogelijke voorkomendheid zijn behandeld en dat men bij het examen tot de toelaatbare grens van toegevendheid is gegaan.

Hoe komt de Minister aan die wetenschap? Er is ons een rapport overgelegd, waarin echter de belangrijkste stukken ontbreken. Er is wel een overzicht gegeven van een aantal menschen, die de commissie dank hebben gebracht, maar dat is maar een zeer gering percentage van hen, die aan het examen hebben deelgenomen. Er ontbreekt een zeer belangrijk rapport van een zeer hoogstaand man uit Utrecht, directeur van een H. B. S., die anders over enkele examinatoren oordeelt!

Verder staat in het antwoord van den Minister, dat er geen herexamen kan worden gedaan, en dat de betrokkenen zich niet kunnen beklagen aan coulance, tegenover hen betoond.

Mijnheer de Voorzitter! Het zal noodzakelijk zijn, de geschiedenis dezer slachtoffers, zij het in korte trekken, na te gaan. Vooraf wijs ik er op, dat het antwoord van den Minister aan deze Kamer iets anders luidt dan dat, aan de Tweede Kamer gegeven, waarbij de Minister aan het slot nog in overweging heeft genomen:

„De ondergeteekende is bereid, het denkbeeld, dat eenige leden opperen, nl. den „tandheekundigen” de mogelijkheid te openen tot het afleggen van het practisch tandarts-examen ter verkrijging van de volledige bevoegdheid tot het uitoefenen van de tandheekkunde nader te overwegen, en eventueel daarover in overleg te treden met zijn ambtgenoot van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.”

Daarentegen is het antwoord aan deze Kamer zoo afwijzend, dat moeilijk op deze zaak kan worden teruggekomen. Uit de discussies uit de Tweede Kamer heb ik den indruk, dat men het daar onderling niet eens was, over hetgeen ten aanzien van deze menschen ware te

doen, maar dat er wel een meerderheid was om iets te doen. Uit de stemmingen, gehouden over de moties van mevrouw Bakker—Nort en van mevrouw de Vries—Bruins, blijkt, dat er een meerderheid was, om deze menschen op een of andere wijze te gemoet te treden. Waarom de Minister dan tegenover de opmerking, in ons Voorloopig Verslag gemaakt, zoo afwijzend staat, begrijp ik niet.

Van meer dan één zijde is in deze Kamer tegen dezen gang van zaken bezwaar geopperd.

Hoe is de geschiedenis?

Er waren menschen, die van vóór 1913 de bevoegdheid hadden, de tandheelkundige praktijk uit te oefenen. In 1925 is aan een groot aantal dezer menschen opnieuw die bevoegdheid uitgereikt, ook aan degenen, die ze nog niet bezaten, waaronder er ook waren, voor wie het waarschijnlijk beter ware geweest, indien hun geen visum was uitgereikt. Gevolg was de interpellatie van mevrouw de Vries—Bruins in de Tweede Kamer, waarna benoemd is de commissie—Limburg, die een nader onderzoek heeft ingesteld en die een aantal menschen bevoegd en niet bevoegd heeft verklaard. Maar door de houding van de Regeering in 1925 zijn er een groot aantal menschen geweest, die van 1913 af, dus ruim 12 jaar, de praktijk hebben uitgeoefend, en die nu in 1926 als slachtoffer zijn gevallen, dikwijls als gevolg van informaliteiten, die hadden plaats gehad.

Ten slotte is een examen afgenomen (het bekende wetje van 1929) met het gevolg, dat het grootste deel van de examinandi is afgewezen. Nu is het nieuwe gezichtpunt in deze quaestie, waarop gewezen is door den zeer deskundigen medischen medewerker van de „Nieuwe Rotterdamsche Courant”, in het ochtendblad van 1 Maart, dat de oudsten, met de langste praktijk, bij dat examen het minst slaagden. Wij kunnen moeilijk beoordeelen, of alles precies zoo is, zooals die medische medewerker het stelde, want hij heeft zijn staten en statistieken niet gepubliceerd, maar wel kunnen wij uit het verslag, aan deze Kamer overgelegd, controleeren, dat onder de oudste deelnemers aan het examen het minste aantal geslaagden voorkwamen. Van de menschen, die in 1880 geboren zijn, slaagden 28,6 pct., van wie in 1883 geboren waren 33,3 pct., van de in 1886 geboren 61,5 pct., van wie in 1889 geboren waren 52,9 pct. en van wie in 1895 waren geboren 75 pct. Daaruit blijkt wel, dat dit examen geen juiste maatstaf van beoordeeling kan zijn geweest.

Het zal u gegaan zijn als velen van onze medeleden, toen wij het boekje ontvingen „Laat ons niet ten onder gaan”, dat wij geschrokken zijn van de feiten. Het boekje noemt 10 gevallen, die ik niet alle opsommen zal, maar er zijn comische — wanneer ze niet zoo treurig waren — feiten bij. Zoo vermeldt het, dat een van de candidaten door zijn kleinzoon naar het examen werd gereden, ofschoon hij 25 à 26 jaar zijn werk behoorlijk had gedaan. Een ander geval vermeldt dat van zeker W., die in 1912 zijn zaak had overgedaan aan O. Die W. moest nu examen doen bij zij vroegeren leerling O. en straalde! Het derde geval vermeldt dat van J. J. T. uit Utrecht, die verklarin-

gen meebracht van verschillende eerste klas geneesheeren uit ons land, o.a. dr. Lichtenbelt, directeur-geneesheer van de gemeentekliniek te Utrecht, die volledig in staat is om de bekwaamheid en kennis van dien man te beoordeelen, en die onder zijn cliënteel telde o.a. den directeur-geneesheer van het stads- en academisch ziekenhuis te Utrecht. Deze man heeft 20 jaar en langer zijn werk behoorlijk verricht, maar kon het vereischte aantal punten op het examen niet halen, om zijn broodwinning te kunnen voortzetten.

Dat moet ons en den Minister wel zeggen, dat dit examen niet is geweest een behoorlijke maatstaf om te toetsen of die menschen van een bepaald vak al dan niet kennis hebben. Hier zijn tal van academisch gevormden in de zaal, maar hoeveel zouden er niet stralen als zij nog eens hetzelfde examen moesten doen? Allemaal, erkent de heer de Veer ruitelijk, maar dat is ook het geval met deze menschen, die 20, 25 jaar het werk hebben verricht en waarvan geen gevallen zijn aan te wijzen, dat ze de volksgezondheid hebben geschaad. Nu moesten ze weer examen doen, waarvoor ze niet geslaagd zijn, en moeten ze hun zaak maar sluiten. Kan dit nu maar zoo? Zijn er geen voldoende motieven aan te voeren om de Regeering te vragen, of zij bereid is, waar voor zooveel vakken meermalen herexamen kan worden gedaan, dit alsnog voor deze menschen toe te laten. Wat zou dat den Staat schaden? Maar bovendien: is het niet meer dan onwenschelijk, dat een aantal personen, die reeds een visum bezaten, opnieuw aan een examen moesten worden onderworpen.

Zou de Minister ook niet eens willen nagaan, of er bij het afwijzen van die personen niet andere redenen hebben gegolden dan alleen de punten, welke behaald zijn. De Minister schudt wel ontkennend, maar er zijn wel eens menschen, die hun mond voorbijpraten, en dan verneemt men wel eens iets. In ieder geval mag deze zaak toch zoo niet afloopen. Het gaat toch niet aan menschen, die vele jaren hun vak hebben uitgeoefend, in eens broodeloos te maken, terwijl zij de bevoegdheid bezaten het vak uit te oefenen! Deze Minister is natuurlijk voor den geheelen gang van zaken niet verantwoordelijk, anderen vóór hem hebben de zaak aan het rollen gebracht, maar hij draagt toch een zware verantwoordelijkheid, als hij zegt: 1 December 1930 heb ik als datum bepaald en daarmee is het afgelopen. Kan het argument blijven gelden, dat dit alles geschiedt in het belang van de volksgezondheid? De feiten, in het boekje vermeld, zijn nog met andere aan te vullen, maar op de gepantaseerde gedachte, dat de volksgezondheid zou worden geschaad, wordt op deze wijze door den Minister opgetreden. Ten opzichte van al de afgewezenen is er nog nooit iets voorgevallen wat hiertoe aanleiding zou hebben kunnen geven. Ja, toch! Weet u, Mijnheer de Voorzitter, wat er is voorgevallen? Dat het werk van tandartsen, dat verprutst was of broddelwerk kon worden genoemd, door deze zelfde menschen werd in orde gebracht. En dan heet het, dat deze menschen onbekwaam zijn en die anderen zijn wel bekwaam om de zaak verder voort te zetten. Daarvan zouden tal van bewijzen kunnen worden overgelegd.

Ik mag vooralsnog niet de hoop koesteren, na hetgeen de Minister in de Memorie van Antwoord heeft geschreven, dat ik van hem een bevredigend antwoord zal krijgen. Dit ontslaat mij echter niet van den plicht om hier in dit stadium van het debat nog een poging te wagen ten einde de Regeering er van te overtuigen, dat zij dezen kant niet moet blijven uitgaan, want de zaak is daarmee niet uit. Iemand, die veronderstelt, dat deze menschen, die gevonnist zijn voor levenslang, of liever voor de doodstraf, dit zonder meer zouden accepteren, vergist zich in de mentaliteit van die menschen. Ieder zou doen als zij, als hij voor dergelijke momenten in zijn leven werd geplaatst. Ik hoop, dat de Minister aan de Kamer eenige overweging zal toezeggen. Laat desnoods de Minister zeggen: laat van uit de Tweede Kamer het initiatief komen om alsnog een bepaling in het leven te roepen, waardoor deze menschen herexamen kunnen doen, of, wat nog beter is, waardoor degenen, die doelbewust het visum hebben gekregen, opnieuw de bevoegdheid krijgen te doen wat zij gedurende tal van jaren hebben gedaan.

Het zijn deze desiderata, welke ik nog eens onder de aandacht van den Minister wil brengen. Ik houd er mij van overtuigd, dat vele leden aan de overzijde van het Binnenhof en ook hier zich op hetzelfde standpunt stellen, aangezien het hier nu eens geen politieke zaak betreft, die door politiek uiteenloopende inzichten vertroebeld wordt, maar een zaak, waarbij men in het oog moet vatten, dat de wetgeving niet mag zijn een wetgeving, doelbewust er op ingericht om een aantal menschen op straat te werpen of te doen ondergaan. Ik hoop, dat de Regeering deze quaestie ernstig in overweging zal nemen. Mijn wenschen zijn dus: of herexamen of aan deze menschen wederom toekennen de bevoegdheden, die zij reeds jaren hebben bezeten.

De heer Verschuur, Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid:

Een zeer pijnlijke zaak is die van de tandtechnici. Men beweert wel, dat die tandtechnici door onvoldoende bevoegdheid het menschen meer pijn hebben veroorzaakt dan eigenlijk noodzakelijk was, maar in ieder geval heeft dit onderwerp mij als Minister meer leed veroorzaakt dan ik had verwacht. De Kamer weet, dat ik bij mijn optreden een wet geheel gereed aantrof, welke alleen nog maar behoefte te worden uitgevoerd. Het deed mij genoegen, dat geen enkel lid de zaak anders stelde en het vermoeden opperde, dat ik die wet ten deele misschien onuitgevoerd had kunnen laten liggen. Ik heb niets anders gedaan dan een wet, waarvan ik vond, dat zij in sommige opzichten in haar uitwerking zeer hard was, uitgevoerd als onderdeel van mijn algemeene ambtelijken plicht. De bezwaren, die men nu tegen het examen naar voren brengt, bewegen zich voor een deel op een terrein, dat reeds sinds 1929 is afgesloten, want men mag met den geachten afgevaardigde den heer Moltmaker spreken, dat het niet aangaat om een aantal menschen broodeloos te maken en dergelijke dingen meer, het wil mij voorkomen, dat dergelijke stellingen met meer vrucht naar voren hadden kunnen worden gebracht toen de wet van 1929 in behandeling was, welke wet ook hier

is aangenomen. Wanneer er hardheid in de geheele regeling van de tandtechnici ligt, dan ligt die hardheid in de opeenvolgende wetten, laatstelijk in de wet van 1929. Men zou zich dus vrijwel op het standpunt kunnen plaatsen: Is de wet van 1929 behoorlijk uitgevoerd?

Wij hebben de geschiedenis van 1913 af, toen door de wet op de tandheekunde degenen, die volgens die wet niet bevoegd waren, eigenlijk moesten worden beschouwd als onbevoegden en het heeft tot 1925 geduurd eer men op deze zaak eigenlijk orde is gaan stellen. De wet van 1925 om de bevoegdheid van de tandheekundigen te regelen, is volgens de meening van verschillenden te ruim uitgevoerd. Men heeft toen de wet van 1926 gehad om de fout van de uitvoering te herstellen, maar toen is daarop — het was haast te voren te begrijpen, omdat het een reactie was op de te ruime uitvoering — veler opinie geweest, dat de wet te eng werd uitgevoerd en te weinigen als tandheekundigen werden toegelaten. In 1929 is getracht het onoplosbare op te lossen door opnieuw een wet te maken, waarbij de bevoegdheidregeling op andere wijze werd aangevat. Men hield vast aan de criteria, dat men moest zijn gevestigd, moest hebben uitgevoerd de „volledige tandprothese”, in Juni 1913, maar daarbij is gevoegd — omdat het ging om de volksgezondheid —, dat moest worden voldaan aan een examen. Men zou kunnen zeggen, dat is een groote mate van coulance, als de wet menschen, die sinds 1913 onbevoegd waren om een bepaalde praktijk uit te oefenen, al dien tijd toelaat tot de praktijk en hun bovendien nog de gelegenheid geeft zich als bevoegd te classificeeren langs den weg van een examen.

Maar het was wel voldoende gebleken, dat de algemeene opinie was, dat het examen moest worden gehouden met zóó groote coulance, als in het belang van de volksgezondheid slechts toelaatbaar was. Dat was de geest van het examen. De eischen van het examen zijn ook een klein jaar van te voren bekend gemaakt. De gegadigden hebben cursussen gevolgd om zich op het examen in te richten. De examencommissie is samengesteld uit twee soorten examinatoren: tandheekundigen en tandartsen, om daardoor — want niemand is volmaakt — een zekere mate van objectiviteit tegenover de examinandi te verkrijgen.

Wanneer men nu op de resultaten van het examen ingaat, vind ik daarin een zekere inconsequentie. Want ik herinner mij niet, dat er in de Kamer andere examens — academische of andere — op hun resultaten zijn onderzocht. Men zoekt in de examinatoren en in de regeling voldoende waarborg voor deugdelijkheid en oordeelt, dat men niet moet gaan onderzoeken, waarom de een wel en de ander niet geslaagd is.

Nu kan men t. a. v. dit examen en de resultaten er van een nieuwe gedachte hebben, waarover de heer Moltmaker heeft gesproken, en welke hij in een van de bladen heeft ontdekt. Men kan n.l., de resultaten van het examen groepeerend, tot de ontdekking komen — ik vind het geen verrassende ontdekking —, dat het aantal ouderen, dat niet geslaagd is, grooter is dan het aantal jongeren. Spreekt dat haast niet vanzelf? Niet alleen omdat ouderen moei-

lijker een examen kunnen afleggen, dan wanneer zij het vroeger hadden moeten doen. Maar het spreekt vanzelf, dat onder de ouderen, die al hebben geprofiteerd van de periode, dat geen eischen werden gesteld, iets meer kaf voorkomt.

Mijnheer de Voorzitter! Ik was van plan omtrent die leeftijden de Kamer iets uitvoeriger in te lichten. Ik heb eenige percentages omtrent die leeftijden en de groepen geslaagden bij mij, maar ik geloof niet, dat het noodig is ze voor te lezen, omdat ik aanneem, dat de cijfers van den heer Moltmaker wel juist zullen zijn. Ik geloof, dat wij de zaak van beide kanten hebben benaderd en dat wij tot hetzelfde resultaat zijn gekomen. Mijn cijfers wijzen op een hooger percentage niet-geslaagden naarmate de leeftijd hooger was, maar ik geloof, dat dezelfde wetgever, die in 1929 het examen heeft willen instellen, a priori haast kon verwachten, dat de ouderen met minder succes zouden deelnemen dan de jongeren. In ieder geval geloof ik, dat de verbeeldingskracht van den wetgever van 1929 niet wordt overschat als men van die verbeeldingskracht aanneemt, dat men zich voorstelde, dat ook ouderen aan het examen moesten deelnemen. Anders had in de wet moeten staan, dat allen moesten deelnemen, behalve de menschen boven een zekeren leeftijd. Men heeft bepaaldelijk ook de ouderen aan het examen willen onderwerpen, dus alle min of meer treffende uitlatingen over oude menschen, die nog examen moesten doen, moet ik verwijzen naar het afgesloten tijdperk, toen hier het betreffende wetje werd aangenomen. Het komt mij voor, dat hiermee de zaak van de tandtechnici in haar juiste verband is gebracht.

De geachte afgevaardigde de heer Moltmaker heeft gemeend in deze Memorie van Antwoord een meer afwijzenden toon te beluisteren dan in mijn rede in de Tweede Kamer. Ik zal de mogelijkheid daarvan niet ontkennen, maar wil gaarne dien verkeerden indruk wegnemen door te verklaren, dat ik ten aanzien van de denkbeelden, welke ik in de Tweede Kamer heb verklaard te zullen overwegen, nog geheel dezelfde voornemens koester. Ik ben bezig met drieërlei maatregelen te onderzoeken, al naar gelang men te doen heeft met menschen, die een visum hadden van 1926 of die geslaagd zijn bij het laatste examen, of anderzijds menschen, die niet tot het examen zijn toegelaten of daarbij niet zijn geslaagd. Deze laatste groep noemt zich zelf (maar dien term kan ik niet overnemen) de gedupeerden.

Van de eerste groep hebben wij bij het debat in de Tweede Kamer twee quaesties gezien: of de bevoegdheid, die zij nu bezitten, niet moet worden afgerond (het bekende voorbeeld, dat zij bevoegd zijn tot het meerdere, het zetten van een heel gebit, en niet tot het mindere, het trekken van een melktandje), en die afronding is thans bij de Regeering in overweging. In de tweede plaats is er de vraag, of die groep kan worden vrijgesteld van het theoretisch tandheelkundig examen, om tot het practisch tandheelkundig examen te worden toegelaten, waardoor zij practisch den titel van tandarts zouden kunnen verwerven. Zij zullen dus een practisch-academisch

examen kunnen doen, indien mijn overleg met den Minister van Onderwijs in die richting tot een bevredigend resultaat leidt.

Ten aanzien van de tot het examen niet toegelatenen of niet geslaagden is er slechts één kruid gewassen, dat lang niet voor allen geschikt zal zijn, n.l. dat die menschen in de gelegenheid worden gesteld voor een academische studie, dus tot het theoretisch en practisch tandheekkundig examen worden toegelaten, doch dat zonder de vereischte voorstudie, zooals H. B. S. e.d. Maar tot een dergelijke studie met eenig uitzicht zullen slechts diegenen overgaan, welke een zekeren graad van ontwikkeling bezitten, en misschien dat de leeftijd ook een ongewenschte rol zal spelen.

Tot de overweging van deze drie maatregelen heb ik mij in de andere Kamer bereid verklaard, en mijnerzijds zal ik daaraan gaarne mijn medewerking verleen, indien ik de vereischte instemming van den Minister van Onderwijs kan verkrijgen.

De heer M o l t m a k e r: Waarvan moeten die menschen dan gEDUREnde hun studie eten?

De heer V e r s c h u u r: Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid: De geachte afgevaardigde de heer Moltmaker vraagt nu, waarvan die menschen inmiddels moeten eten. Die vraag had bij het tot stand komen van de wet kunnen worden gesteld. Wij hebben nu slechts te maken met de uitvoering van de wet, zooals ik die ter uitvoering aantrof. *Dura lex sed lex.*

De heer M o l t m a k e r: Mijnheer de Voorzitter! Ik behoef zeker niet te zeggen, dat het antwoord van den Minister mij ook in elk opzicht heeft teleurgesteld. Enkele sprekers, die mij bij de replieken voorafgingen, hebben ook verzekerd, dat ten aanzien van hun opvattingen de Minister hen eveneens heeft teleurgesteld. Ik zou de vraag willen stellen of dit antwoord nu heet overleg plegen met de Staten-Generaal. Het is misschien niet een heel belangrijke quaestie, welke ik hier ter sprake heb gebracht, immers het gaat maar om het leven van een kleine 40 gezinnen en de mogelijkheid bestaat, dat er hier in deze Kamer en ook aan het Departement wordt geredeneerd: dat is toch niet zoo'n heel belangrijke quaestie, maar ik zou in herinnering willen brengen, dat het vorig jaar, toen de Minister hier zijn eerste begrooting verdedigde, het toen slechts ging om de overplaatsing van een ambtenaar, met den ondergrond, die daaraan vastzat, maar waarbij deze Kamer wel tegenover dezen Minister heeft getoond, dat — ook al was deze Minister voor dien gang van zaken niet persoonlijk aansprakelijk — toch het recht ging boven het nemen van maatregelen, die daarmee in strijd zijn. Maar het vorig jaar nam de Minister bij de beschouwing van het vraagstuk, dat toen aan de orde was, hetzelfde steile standpunt in, en ik meen, dat dit niet is regeeren na overleg gepleegd te hebben met de leden van de Staten-Generaal.

Wat heeft nu de Minister geantwoord op mijn bemerkingsen? Dat

hij, ofschoon het een harde maatregel is voor een aantal mensen, de wet heeft te handhaven. Hij zou zich kunnen vergelijken met een beul, die een vonnis heeft uit te voeren, dat anderen hebben uitgesproken, maar ik geloof toch, dat met een klein beetje goeden wil van den kant van den Minister er toch ook andere maatregelen in uitzicht zouden kunnen worden gesteld.

De Minister heeft gezegd, dat, nu de resultaten van het examen bekend zijn, achteraf de bezwaren rijzen, maar in de Tweede Kamer en hier zijn deze bezwaren kenbaar gemaakt vóórdat de wet van 1929 tot stand kwam. Evenwel heeft het argument, dat dit zou zijn een praktijkexamen, waardoor in uitzicht gesteld werd, dat de overgrootste meerderheid aan dat examen zou kunnen voldoen en slagen, aangezien zij 20 jaren en langer in de praktijk werkzaam waren, vele leden gerustgesteld en dezen zijn dan ook met die wet meegegaan.

Persoonlijk heb ik er altijd bezwaar tegen gemaakt, want een aantal van die mensen bezaten, met de vorige wet in de hand, de bevoegdheid om het beroep uit te oefenen en wat is nu het resultaat van dat examen, waartegen wij bijtijds en niet achteraf gewaarschuwd hebben, dat de overgrootste meerderheid niet is geslaagd?

Ik heb hier een staatje van de leeftijden der examinandi en dat klopt precies. De gemiddelde leeftijd van degenen, die niet geslaagd zijn, is 46 jaar en van de geslaagden 39 jaar.

De heer Verschuur, Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid: 41,6 en 44,6.

De heer Moltmaker: Ik heb hier 57 examinandi boven de 40 jaar, waarvan 44 niet en 13 wel zijn geslaagd; 25 boven de 50 jaar, waarvan 4 geslaagd en 21 niet; 10 boven de 55 jaar, waaronder de beroemde grootvader, die ook examen moest doen, waarvan 1 geslaagd en 9 niet geslaagd. Deze cijfers spreken tegen het examen.

Er is een derde argument van den Minister, dat deze mensen eigenlijk blij moesten zijn, dat zij van 1913 af en daarvoor het beroep hebben mogen uitoefenen, waartoe ze niet bevoegd waren. Maar hoe is het dan mogelijk, dat in de examencommissie 5 van die onbevoegden hebben gezeten als examinatoren? Nu kan de Minister wel zeggen: ze waren bevoegd volgens de wet, maar volgens zijn opvatting misten zij immers die bevoegdheid van 1913 tot 1925. En omdat die mensen niet een informaliteit hebben begaan bij het invullen hunner lijst in 1926, hebben ze bevoegdheid gekregen, maar hadden ze wel die informaliteit begaan, dan zouden deze zelfde examinatoren zeer waarschijnlijk aan dat laatstgehouden examen hebben moeten deelnemen en waarschijnlijk zijn gezakt, de mogelijkheid was zeker aanwezig.

Bovendien zou ik willen vragen — de Minister heeft op tal van vragen niet geantwoord, maar ik neem hem dat niet kwalijk, want ik weet, dat hij bij deze begroting zeer veel had te antwoorden —:

hoe moet het nu met die 8 personen, die niet aan het examen hebben kunnen deelnemen en toch bevoegdheid hebben van 1925? Mogen die hun beroep straks niet verder uitoefenen?

De eenige toezegging, die de Minister heeft gedaan, is dat de niet geslaagden een academische studie kunnen volgen. Maar hoe is dat mogelijk, wanneer te gelijk hun zaak wordt gesloten? Waar moeten die menschen van eten gedurende hun studietijd? Dat gaat goed, als men jong student is, dan kan men op kosten van zijn vader leven, maar als men 45, 50 jaar is en men neemt dien menschen de broodwinning weg, hoe kunnen die menschen dan gaan studeeren? Laat de Minister dan ook consequent zijn en het dezen menschen dan ook mogelijk maken, dat zij gedurende den tijd, dien zij dan volgens hem kunnen gaan studeeren om straks het practisch tandartsexamen te doen, ook kunnen eten.

Ik geef de hoop niet op, dat de Minister alsnog in een bepaalde richting een toezegging zal doen. Heusch, wij zijn niet van dit vraagstuk af. Het zou heel goed mogelijk kunnen zijn, dat dit vraagstuk zich ook nog voor den rechter zou afspelen. Het is niet te veronderstellen, dat iemand zich er rustig bij neerlegt en zegt: Ik heb wel van 1925 af de bevoegdheid gehad, maar de Minister heeft gesproken en nu zal ik er maar mede eindigen, ik ga verder met mijn vrouw en kinderen langs de straten liedjes zingen of met lucifers venten, nu ik dat beroep niet meer mag uitoefenen.

Mijnheer de Voorzitter! Dat kan niet. De Minister of een van zijn opvolgers zal van deze zaak niet af zijn, en misschien speelt het zich verder bij Justitie af.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zou gaarne in de gelegenheid zijn, ten opzichte van de ontkenning van den Minister, dat geen andere invloeden hebben gewerkt bij het afnemen van dit examen, nog iets willen zeggen. Ik wensch dit niet in het openbaar te doen. Ik zou er toe bereid zijn in comité-generaal, omdat ik reputaties zou schenden, indien ik het in het openbaar deed. Ik wil echter in de gelegenheid zijn, zwart op wit den Minister op de hoogte te stellen van drie gevallen, waarvan ik overtuigd ben, dat iets anders een rol heeft gespeeld bij het afnemen van het examen dan alleen kennis of vakbekwaamheid. Daarmede beschuldig ik niemand persoonlijk, maar degenen, die bij het afnemen van de examens andere maatstaven aanleggen dan vermeld zijn in het lijstje dat is overgelegd.

Aangezien aan deze zaak naar mijn vaste overtuiging kanten zitten, die niet juist geacht kunnen worden, zou ik in alle geval van den Minister een toezegging willen hebben in deze richting, dat hij ten opzichte van deze zaak — zij het ook, dat hij het op prijs zou stellen, dat het initiatief in dezen van de Tweede Kamer zou uitgaan —, omdat ik erkennen moet, dat er wetswijziging voor noodzakelijk is — een breede houding zal aannemen met inachtneming van hetgeen gisteren en vandaag over deze menschen door mij en anderen is gezegd.

Ik herhaal nogmaals — de heer Hendrix heeft hierover gisteren ook gesproken en al is hij nog niet beantwoord door den Minister

—, dat ik gaarne zou wenschen, dat de Minister nader overwoog, wat ten opzichte van de betrokkenen is te doen.

De heer Verschuur, Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid: Mijnheer de Voorzitter! Nog een enkel antwoord ben ik schuldig aan verschillende geachte afgevaardigden, die in tweeden termijn gesproken hebben. Voor een deel was dit het geval, omdat zij door het van mij ontvangen antwoord min of meer teleurgesteld waren. Toch meen ik, dat voor teleurstelling, zoowel wat betreft de quaestie van de tandtechnici als die van de berechting van overtredingen van Arbeids- en Veiligheidswet, geen eigenlijke reden bestaat.

Mijnheer de Voorzitter! Er is niets voor een Minister zoo moeilijk als om „neen” te zeggen en het is dus niet zonder leedwezen, dat ik aan het verlangen van den heer Moltmaker ter zake van de tandtechnici niet geheel en al gevolg kan geven. Men kan klagen, zooals de geachte afgevaardigde heeft gemeend te moeten doen, over het gering gevolg, van het gemeen overleg met de Staten-Generaal, maar het komt mij voor, dat dit overleg slechts resultaten kan hebben, wanneer een Minister bepaalde bevoegdheden bezit, maar wanneer de Minister staat op de basis van een bepaalde wet, die hij aangetroffen heeft en die hij eenvoudig heeft uit te voeren, dan is, dunkt mij, de gelegenheid om tegemoetkoming te betrachten zeer beperkt. Dat was nu ook hier het geval. Bij alle medegevoel, dat ik heb voor degenen, die onder de slagen van de wet op de tandtechnici gevallen zijn, ben ik toch niet in staat in de gevolgen van die wet eenige verandering aan te brengen. Het is nu eenmaal een scherp zwaard, dat deze wet op de onbevoegde tandtechnici toepast en daaraan kan ik niets verbeteren. Het eenige, dat ik zou kunnen doen, is een wetswijziging voorstellen. Daarbij zal men er mede rekening moeten houden, dat men niet ten principale ingaat tegen de gevallen beslissing. Deze zaak heeft drie keer hier in het Parlement gespeeld; er is dus volkomen aan het scheepsrecht voldaan. Wanneer men den vierden keer, dat het in het Parlement zou komen, rechtdraads zou ingaan tegen de gevallen beslissing, zou, geloof ik, het ongeluk niet van de lucht zijn. Alleen zal ik mij bij wetswijziging dus kunnen bewegen in den hoofdgedachtengang van de opeenvolgende wetten. En nu lijkt het mij, dat hetgeen de geachte afgevaardigde wenscht, met die hoofdgedachte niet is overeen te brengen. Ik moge er den geachten afgevaardigde op wijzen, dat hij toch ook schijnt te wenschen, dat er een practisch examen ware gehouden; hij is het dus eigenlijk met de wet van 1929 wel eens, mits maar een practisch examen ware gehouden. Ik stel echter de vraag: Indien gebleken ware, dat de commissie in plaats van de helft drie kwart had kunnen toelaten, zou dan het meewaren van den geachten afgevaardigde niet op dezelfde wijze gericht zijn geweest op de resteerende één kwart, die toch ook een broodwinning hadden, waarmede zij jarenlang in het onderhoud van hun gezinnen hadden kunnen voorzien? Ten aanzien van die 20 in plaats van 40 nu, zou het even ontroerend zijn geweest, dat de wet dergelijke menschen uit hun broodwinning stiet.

Men moet aan den anderen kant deze quaestie met een ander belang in aanraking brengen, n.l. het belang van de volksgezondheid, en dit belang zal, hoe de wet zal uitvallen, eischen, dat een aantal menschen — het mogen dan zijn 58, zooals thans, of het mogen er maar 20 zijn — van hun broodwinning, voor de uitoefening waarvan zij de bevoegdheid en de bekwaamheid missen, worden beroofd. Wat er voor die menschen moet worden gedaan is een vraag, die bij het tot stand komen van dergelijke wetten moet worden overwogen. Wij kunnen er dit uit leeren, dat wij ons bij de regeling van een bevoegdheid, waardoor een aantal menschen een stempel van onbevoegdheid kunnen krijgen, nog wel eens twee keer mogen bedenken.

Dat praktische examen is ingericht op een wijze, die geheel beantwoordt aan de toezeggingen, door mijn geachten ambtsvoorganger gedaan in deze Kamer. Het zou werkelijk een examen zijn, waarbij de examinandi, die niet een gevaar voor de volksgezondheid zouden opleveren en die aan redelijke praktische eischen zouden voldoen, in hun broodwinning zouden worden gelaten. Zooals ik gisteren reeds zeide, is er een groot gevaar in gelegen in de merites van een bepaald examen te treden. Wanneer wij hier een precedent zouden scheppen, zouden de consequenties niet zijn te overzien ten aanzien van verschillende andere examens.

De heer **M o l t m a k e r**: Waarom dit den betrokkenen niet medegedeeld? Dat gebeurt altijd; alleen bij deze menschen niet.

De heer **V e r s c h u u r**, Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid: Mijnheer de Voorzitter! Er zijn tot mij ten aanzien van verschillende bepaalde personen klachten doorgedrongen, dat zij bij het examen zouden zijn verongelikt. Een van de leden van deze Kamer heeft mij van een bepaald persoon overgelegd verschillende schitterende getuigenissen van menschen, die door dezen tandtechnicus behandeld waren, en men zou aanvankelijk den indruk krijgen, dat, indien ergens, toch zeker ten aanzien van dezen man het examen ten onrechte tot afwijzing had geleid. Ik heb het geval onderzocht en mij laten voorlichten door den voorzitter van de examencommissie. Ik heb die mededeelingen van dezen voorzitter bij mij; ik acht den brief voor openbare voorlezing niet geschikt, maar ik zou de belangstellenden even willen uitnoodigen om te komen zien op welke wijze deze man aan de exameneischen heeft voldaan, en wanneer in werkelijkheid over dezen man moet worden geoordeeld, dan moet hij als een gevaar voor de volksgezondheid worden beschouwd. Ik heb meer gevallen tot den bodem onderzocht en ben nergens gestuit op wat tot afkeuring van het examen zou mogen leiden.

Het is eigenlijk een groot gevaar, waaraan ik mij blootstel, wanneer ik deze geschiedenis niet beschouw als een met zeven zegelen gesloten boek, en wanneer ik er toe overga maatregelen te ontwerpen, die allicht de zaak nog eens in het Parlement zouden doen spelen. Mij zou niets aangener zijn dan dat deze zaak, nu zij geëindigd is, al is zij niet schoon geëindigd, geëindigd bleef.

Niettemin stap ik over dat bezwaar heen. Ik geef toe, dat hetgeen ik doe voor de niet-geslaagden een schamele tegemoetkoming is (ik heb dat reeds in mijn vorigen termijn doen uitkomen), maar het is het maximum dat doenlijk is.

Hoe gevaarlijk het is, een tegemoetkoming in uitzicht te stellen, blijkt reeds uit hetgeen de geachte afgevaardigde zeide. Ik had in uitzicht gesteld, dat de gelegenheid tot academische studie, zonder verdere voorafgaande examens, zou worden opengesteld. De geachte afgevaardigde meende, dat dan ook de mogelijkheid daaraan moest worden verbonden, dat die menschen tijdens hun studie zouden kunnen eten. Daaruit blijkt, hoe gevaarlijk elke tegemoetkoming is, want men wordt dadelijk weer voor consequenties geplaatst. Dit gevaar, gevoegd bij het gevaar van een heropening van de debatten over de quaestie der tandtechnici, maakt het niet zoo aantrekkelijk, met maatregelen voor deze arme menschen te komen. Intuschen zal mij dit niet weerhouden van te trachten het drietal maatregelen te bevorderen, dat ik gisteren noemde, al kan ik mij goed voorstellen, dat bij elke regeling teleurgestelden zullen blijven en dat de heer Moltmaker niet bevredigd zal zijn. De oorzaak daarvan echter zit in de wettelijke regeling, die nu eenmaal getroffen was en die medebracht, dat een examen voor die menschen werd opengesteld, waarvan de uitslag was, dat een aantal hunner moest worden afgewezen.

Op de getallen, die de heer Moltmaker gaf, zou ik een kleine correctie willen aanbrengen. Ik kreeg gisteren den indruk, dat zijn cijfers wel zoo ongeveer zouden kloppen met de mijne, maar ik stel er nu toch prijs op deze mededeeling te doen, dat van de 105 geëxamineerden geslaagd zijn 47, die een gemiddelden leeftijd hadden van 41,6 jaar, en dat afgewezen zijn 58, die een gemiddelden leeftijd hadden van 44,6 jaar. Ik heb ook gisteren reeds toegegeven, dat met het klimmen der jaren het percentage der afgewezenen stijgt en die algemeene tendenz zit dan ook in de cijfers.

RECLAME

In de „Vox Medicorum” van 4 Maart j.l. lezen wij het volgende:

Reclame door een tandarts.

Er is een goed Hollandsch spreekwoord, dat zegt „eigen roem stinkt”. In de handelswereld is het gewoonte, door allerlei reclame voor eigen zaak de aandacht van het publiek hierop te vestigen, waarbij bedacht moet worden, dat het daarbij gaat om aangeboden *zaken*, meer dan om de eigenaars hiervan, hoewel deze toch eigenlijk de drijfkracht ervan zijn. In de wetenschappelijke wereld echter gaat het om de *personen* zelf, en het geldt dan ook als onwaardig voor den stand, waartoe deze personen behooren, indien zij door bovenmatige reclame de aandacht teveel op hun persoon vestigen. Dit geldt voor notarissen, advocaten, medici en ook voor de tandartsen. Het verwonderde ons daarom zeer, toen we in „H.O.R.A.”, orgaan van de Vereeniging tot ondersteuning van Burgerlijke Ambtenaren, van 15 Februari niet alleen de geregeld hierin voorkomende advertentie van een ook elders veel adverteerende tandarts, maar tevens volgend redactioneel artikeltje vonden:

Iets over tandheelkunde.

Enkele onzer lezers hebben ons meerdere malen attent gemaakt op de mooie en unieke tandheelkunde van den heer *Son* te Rotterdam.

Wij hebben die inrichting eens bezocht en waarlijk, men had niet overdreven; integendeel.

Hetgeen wij daar zagen, deed ons de oogen van verbazing uitwrijven.

Men heeft bij hetgeen men daar ziet respect voor de operatieve behandeling, doch bewondering voor den durf van den ondernemer, die een zoo kostbare installatie aanschafft heeft.

De bekende stoel, die men bij de tandartsen aantreft, vindt men ook hier, doch alles wat noodig is, om de patiënten te

behandelen, te veraangenamen of te vergemakkelijken is alles en alles op en om deze stoel aangebracht.

B.v. een Röntgen-apparaat, wanneer noodig;
 apparaat voor koude lucht en water (alsook warm);

apparaat voor diagnose van doode tanden;

een thermoscouter om verbloeding tegen te gaan;

een onhoorbaar loopende boor, die met een snelheid van 75 omwentelingen per 5 seconden door de kies draait, en wordt door tegelijkijdige indruppeling van cocaïne elke gevoeligheid of pijn voorkomen.

In de kamer is tevens een „Kunstdaglichtinstallatie” aangebracht, waardoor men gemakkelijker de juiste kleur voor kunsttanden kan vaststellen, alsook de kleur voor porcelevullingen om de betreffende tand te passen.

Resumeerende kan men uit het bovenstaande zien, dat de inrichting iets bijzonders is en zoover ons bekend, is de heer *S o n* de eenige in ons land, die een dergelijke inrichting bezit.

Wij hopen, dat onze lezeressen en lezers van mondzeer bevrijd mogen blijven, doch wanneer tandheekkundige hulp noodig mocht zijn, dan kunnen wij genoemden heer rustig aanbevelen.”

We vragen ons af, of een dergelijke reclamecampagne, die de waardigheid van den tandartsenstand zeker aantast, getolereerd moet worden en of dit geen reden voor de Tandheekkundige Vereeniging moest zijn, om dergelijk minderwaardig gedoe voor den tuchtraad te brengen.

Want al zal het ontwikkelde publiek begrijpen, dat iemand, die op die wijze zijn patiënten moet zien te krijgen, ondanks alle ophemeling blijkbaar toch hieraan gebrek heeft en dus wel niet de meest gewilde zal zijn, het minder ontwikkelde publiek zal zich hiervan misschien minder rekenschap geven, spoediger onder de suggestie zijn van dat, wat het gedrukt voor zich ziet.

Ook in het belang van dezen zullen dergelijke praktijken niet moeten inburgeren.

Misschien, dat bij nader inzien ook de Redactie van „H.O. R.A.” het met deze uiteenzetting eens is.

Toevalliger wijze ontvingen wij een paar dagen later het volgende schrijven:

In de „Huishouding”

„Tijdschrift voor moderne huisvrouwen” las ik het volgende:

Iets over tandheekkunde.

Een dezer dagen bezochten wij de uitstekend geoutilleerde tandheekkundige inrichting van den heer *S o n* te Rotterdam.

De bekende stoel, die men bij de tandartsen aantreft, vindt men ook hier. Verder zagen we een Röntgen-apparaat; apparaat om verbloeding tegen te gaan; een onhoorbaar loopende boor, die met een snelheid van 75 omwentelingen per 5 seconden door de kies draait; door gelijktijdige in-druppeling van cocaïne, wordt elke gevoeligheid of pijn voorkomen.

In de kamer is tevens een „Kunstdaglichtinstallatie” aangebracht, waardoor men gemakkelijker de juiste kleur voor kunsttanden kan vaststellen, alsook de kleur van porcelein-vullingen.

Uit 't bovenstaande kan men zien, dat de inrichting iets bijzonders is. We kunnen de inrichting van genoemden heer dan ook rustig aanbevelen.

Naschrift:

De inrichting is zeer zeker iets bijzonders; een geluk voor de Rotterdamsche tandartsen is: dat *alleen die inrichting* wordt aanbevolen en genoemde „heer” niet.

A. REGENSBURG DE MOOY.

Commentaar is wel overbodig, en naar wij vertrouwen zal de Afdeeling Rotterdam van onze Maatschappij in een en ander aanleiding vinden om de noodige stappen te doen bij den Tucht-raad om aan dit gedoe een einde te maken.

Waar moet men zich echter meer over ergeren, over het feit dat er in elken stand ongewenschte elementen voorkomen, of dat klaarblijkelijk meer dan één blad, dat beter diende te weten, zich blameert door het opnemen dezer kwakzalverstiraden, die dan ook nog door de „Redacteurs” dier nogal uiteenloopende bladen in woordelijk hetzelfde „Nederlandsch” worden weergegeven?

Of is het een kwestie van steun van Burgerlijke ambtenaren door moderne huisvrouwen?